

IMAGE OF SAMARKAND IN THE WORK "BABURNAMA"

Kuchkarov Oybek Abdumansurovich
Andijan State University Senior Teacher of the Department of Uzbek Literature
Doctor of Philosophy in Philology (PhD)
+99891 610 52 15

Annotation:

In this article, the description of the beautiful nature of Samarkand, its geographical area, magnificent buildings, socio-political situation in the work "Boburnoma" written by Zahiriddin Muhammad Babur is highlighted.

Keywords: Samarkand, "Baburnoma", Qusam ibn Abbas, Khoja Ismail Hartanak, Dargom, Bogi Dilkusho, "Zizhi Elkhani", Batlimus.

Introduction

Historical written sources contain information about the antiquity of the age of Samarkand. Muhammad al-Nasafi "al-Qund fi zikri ulamai Samarkand", Haydar al-Samarkandi (12th century) "Qandiyayi Hurd", Abu Tahirkhoja Samarkandi "Samaria", Chinese historian Zhang Siyan, Greek and Roman historians Arrian, Kursi Ruf and many others. written about it in the works of the authors. Rome and Samarkand were named "Eternal Cities" in reference to their great services to the fate of mankind. It is not for nothing that the folk saying "Samarkand saiqali royi zamin ast" is said - Samarkand is the polish of the earth. Amir Temur cherished Samarkand with love, improved it, turned it into a shining city of the world. Architectural and historical monuments of Samarkand were included in the list of World Heritage in 2001 at the 25th session of UNESCO held in Finland. Today, there are 73 major historical architectural monuments in Samarkand. Among them: Ancient Afrosyab settlement (8th century BC), Hazrat Khizr mosque, Imam al-Bukhari mausoleum, Imam al-Moturudi mausoleum, Gori Amir (1404), Ulugbek observatory (1428-1429), Ulugbek madrasah (1417-1420), Sherdar madrasa (1619-1636), Tilla Kori madrasa (1647-1660) and many other mosques, madrasas and mausoleums.

The Main Findings and Results

One of Zahiriddin Muhammad Babur's eternal dreams was to capture the city of Samarkand, which was considered the center of the Timurid kingdom, the heart of Movarunnahr, and to prevent the disintegration of the Timurid kingdom. According to the "Boburnoma", at the end of November 1497, Babur announced his accession to the throne of Samarkand as follows: "Бойсунғур мирзо чиққач бизга хабар келди. Хожа Дийдордин отланиб, Самарқандға мутаважжих бўлдук. Йўлда акобир ва беклар ва йигитлар мутаоқиб истиқболға келдилар. Рабиулаввал ойининг авохирида келиб аркта Бўстонсароға туштум. Тенгри таоло инояти била Самарқанд шаҳри ва вилояти муяссар ва мусаххар бўлди." [1.104] It seems that along the way, the greats, backs, and young men come forward one after the other. Babur's accession to the Samarkand throne was positively received by courtiers and raiyats.

Babur describes Samarkand as its fifth climate. "Тули (99°) рамзи нужумий (56°) даража ва дақиқадур, арзи — (40°) даража ва дақиқадур" [1.104]. This means that Babur was not only a king

and a poet, but also a strong scholar of geography. According to geographers, Babur was able to clearly show the coordinates of Samarkand on the globe.

The city is Samarkand, the province is called Movarounnahr. Since no enemy could conquer it with anger and victory, it is described as "baldai mahfuza" - "protected city". "Самарқанд ҳозраги амирул-мўъминин Усмон замонида мусулмон бўлғондур. Саҳобадин Қусам ибн Аббос анда борғондур. Қабри Оҳанин дарвозасининг тошидадур" [1.104]. The people of Samarkand became Muslims during the third Caliph Osman. Among the Companions, the uncle of our prophet writes that the graves of Qusam, son of Abbas, are outside the Ohanin Gate. Now known as Mazori Shah (Shahi Zinda). "Самарқандни Искандар бино қилғондур. Мўғул ва турк улуси Семирқанд дерлар. Темурбек пойтахт қилиб эди" [1.104]. Babur says that Alexander built Samrқand. Historians claim that Alexander the Great built 12 fortresses after conquering Central Asia.

Babur ordered to step over the wall of Samarkand. "Кўрғонини фасилнинг устидин буюрдумким, қадам урдилар. Ўн минг олти юз қадам чиқти." For reference, it should be said that it is more than 10 km. In the Middle Ages, cities did not exceed 15-20 hectares. Samarkand was one of the largest cities in Central Asia. Its total area was about 200 hectares.

All of his people are Sunni, pious and follow the Sharia, religious people. Since the time of Hazrat Rasuli Akram, so many Islamic imams have appeared in Movarounnahr that No other region has so many imams [2.55]. Abu Mansour al-Moturidi, who received the high honor of "corrector of the faith of Muslims" in the Islamic world, Imam al-Bukhari, the author of the work "Al-jame as-sahih" containing 7275 authentic hadiths, which ranks second after the Holy Quran, Imam al-Bukhari, proof of the religion of Islam (wal-milla), the author of the work "Hidaya" Burhoniddin al-Marginani also writes that he is from Movarounnahr: "Шайх Абумансурким, аиммаи каломдиндур, Самарқанднинг Мотрид отлиқ маҳалласидиндур... Яна соҳиби «Саҳиҳи Бухорий» Хожа Исмоил Хартанак ҳам Мовароуннахрдидур. Яна соҳиби «Ҳидоя» ким, Иом Абу Ҳанифа мазҳабида «Ҳидоя»дин муътабарроқ китоби фикҳ кам бўлғой, Фарғонанинг Марғинон отлиқ вилоятидиндур, ул ҳам доҳили Мовароуннахрдур" [1.104]. Babur emphasizes the fact that no region produced so many scholars. Three of the six Muhaddiths recognized by the world's scholars today are children of Mowarounnahr.

"Маъмуранинг канорасида воқиъ бўлубтур, Шарқи Фарғона ва Қошғар, ғарби Бухоро ва Хоразм, шимоли Тошканд ва Шохрухияким Шош ва Банокат битирлар, жануби Балх ва Тирмиз" [1.104]. One characteristic of Babur is accuracy. No matter what city or fortress he describes, he clearly indicates the provinces located on its north, south, east and west sides. This is a characteristic of generals.

"Boburnomada" writes about the benefits of the Dargom canal, which was dug in the fifth century AD, to the people of Samarkand: "Кўҳак суйи шимолидин оқар, Самарқанддин икки қурух бўлғай. Бу сув била Самарқанд орасида бир пушта тушубтур. Кўҳак дерлар. Бу руд мунинг тубидин оқар учун Кўҳак суйи дерлар. Бу сувдин бир улуғ руд айирибтурлар, балки дарёчадур, Дарғам суйи дерлар. Самарқанднинг жанубидин оқар, Самарқанддин бир шаръий бўлғой. Самарқанднинг боғот ва маҳаллоти ва яна неча тумоноти бу сув била маъмурдур, Бухоро ва Қоракўлгачаким, ўттуз-қирқ йиғоч йўлга ёвуқлашур, Кўҳак суйи била маъмур ва мазруъдур. Мундоқ улуғ дарё асло зироаттин ва имораттин ортмас, балки ёзлар уч-тўрт ой Бухороға сув етмас" [1.105].

Babur made a special mention of the city's irrigation system. We can also see this in the definition of India: "Ҳиндустонда оқар сув дарёлардин ўзга камдур. Аҳёнан баъзн ерда қора сувлар бор.

Ушмунча шаҳр ва вилоят чоҳ суви била ё ҳавз суви билаким, пашкол ёмғуридин йиғилмиш бўлғай, маишат қилурлар” [1.344]. It is known from history that the discovery of artificial irrigation was an important factor in the emergence of urban planning. Bozsuv, Zogarik and Dargom canals in Movarounnahr were dug by the residents. The age of these canals today is more than 1500 years.

“Узуми ва қовуни ва олмаси ва анори, балки жамиъ меваси хўб бўлур. Вале икки мева Самарқанддин машҳурдур: себи Самарқанд ва соҳибийи Самарқанд” [1.105]. (Grapes and melons, apples and pomegranates, in short, all fruits are good. Two fruits are especially popular in Samarkand: Samarkand apples and Samarkand's sahib grapes.) “Қиши маҳкам совуқтур, қори агарчи Кобул қорича тушмас. Ёзлар яхши ҳавоси бор, агарчи Кобулча йўқтур” [1.105]. Although it does not snow as much as in Kabul, the winter is bitterly cold. He writes that even though it is not Kabul, it has good air in summers. Babur writes about the description of the nature of Kabul. “Кобул ҳавосидек ҳаволиқ ер оламда маълум эмаским бўлғай. Ёзларда кечалари пўстинсиз ётиб бўлмас.” The purpose of comparing Samarkand to Kabul is that even though Samarkand is located further north than Kabul, there is no need to sleep with fur on summer nights.

Creative work. “Темурбекнинг ва Улуғбек мирзонинг имороти ва боғоти Самарқанд маҳаллотида кўптур. Самарқанд аркида Темурбек бир улуғ кўшк солибтур, тўрт ошёнлиқ, Кўк саройға мавсум ва машҳур ва бисёр олий имораттур. Яна Оҳанин дарвозасиға ёвуқ қалъанинг ичида бир масжиди жумъа солибтур, сангин, аксар Ҳиндустондин элтган сангтарошлар анда иш қилибтурлар. Масжиднинг пештоқи китобасида бу оятни “Ва из ярфау Иброҳимал-қавоида (ило охириҳи)”¹ андоқ улуғ хат била битиб-турларким, бир куруҳ ёвуқ ердин ўқуса бўлур” [1.105]. During his expeditions to India in 1398-1399, the owner Amir Temur brought skilled carpenters from there. These skillful stone masons build Koksaroy in such a magnificent way that the people of the world have never seen such a building. Koksaroy is four-storeyed, and its domes and walls are covered with blue tiles, and it is famous for its name. The city will be surrounded by a strong new fortress with six gates named as Ohanin, Shaikhzada, Chorsu, Korizgoh, Sozangaron and Feruza. Claviho, the Spanish ambassador who was in Samarkand in 1404, was surprised by the construction works carried out by Amir Temur.

Gardens of Samarkand. “Самарқанднинг шарқида икки боғ солибтур, бириким йироқроқтур, Боғи Бўлдудур, ёвуқроғи Боғи Дилкушодур. Андин Феруза дарвозасиғача хиёбон қилиб, икки тарафида терак йиғочлари эктурубтур. Дилкушода ҳам улуғ кўшк солдуробтур, ул кўшкта Темурбекнинг Ҳиндустон урушини тасвир қилибтурлар. Яна Пуштаи Кўҳакнинг доманасида Конирилнинг қора суйининг устидаким, бу сувни Обираҳмат дерлар, бир боғ солибтур. Нақши жаҳонға мавсум. Мен кўрган маҳалда бу боғ бузулуб эрди, оти беш қолмайдур эди. Яна Самарқанднинг жанубида Боғи Чанордур, қалъаға ёвуқтур. Яна Самарқанднинг қуйи ёнида Боғи Шамол ва Боғи Биҳишттур” [1.105]. Babur notes that Amir Temur built gardens such as Dilkusho Garden, Chinor Garden, Bihisht Garden, Baland Garden, Davlatabad, Nav Garden, Shamal Garden, Jahannamo Garden, and Maidan Garden in Samarqad. “Султон Аҳмад мирзонинг замонида ҳам бек ва бекот қалин боғ ва боғча солдилар. Ул жумладин, Дарвеш Муҳаммад тархоннинг чорбоғича

¹ Surah Al-Baqara verse 127: Remember: When Abraham (his son) Ishmael raised the foundation of the House (Baitullah), (they prayed): "O our Lord, accept (our work) from us. Indeed, You are the All-Hearing and the All-Wise!"

сафолиқ ва ҳаволиқ ва мадди назарлиқ чорбоғ кам бўлғай. Боғи Майдондин қуйироқ, баландининг устида Қулба ўлангига мушриф бир чорбоғ солибтур, тамом бу ўланг оёғ остидадур. Чорбоғда ҳам мартаба-мартаба ерларни сиёқ била тузатиб, яхши норвонлар ва сарв ва сафе дорлар тикибтурлар, ҳили саромад манзилидур. Айби будурким, улуғ суйи йўқтур” [1.106]. When Babur talks about the groves, he goes into detail about the type and variety of each tree planted in them. (Also in Charbog, the low and high lands have been prepared according to a careful plan and planted with cypresses, cypresses and white poplars.) “Темурбекнинг набираси, Жаҳонгир мирзонинг ўғли Муҳаммад Султон мирзо Самарқанднинг тош қўрғонида — чақарда бир мадраса солибтур. Темурбекнинг қабри ва авлодидин ҳар кимки Самарқандта подшоҳлиқ қилибтур аларнинг қабри ул мадрасададур” [1.105]. Today, this place is a remarkable pilgrimage site, attracting scholars and tourists.

One of the big buildings of Ulugbek Mirza is the madrasa and the house inside the Samarkand fortress. The dome of the mansion is a very large dome; they believe that there is no big dome in the world. Also, near this madrasa and khanaqah, there is a good bath, which is known as Mirza's bath. It is covered with all kinds of stones. It is not known that such a bathhouse existed in Khorasan and Samarkand [2.56]. “Яна бу мадрасанинг жанубида бир масжид солибтур, масжиди Муқаттаъ дерлар. Бу жиҳаттин Муқаттаъ дерларким, қитъа-қитъа йиғочларни тарош қилиб, ислимий ва хитой нақшлар солибтурлар, тамом деворлари ва сақфи ушбу йўсунлуқтур. Бу масжиднинг қибласи била мадраса қибласининг орасида бисёр тафовуттур. Ғолибо бу масжид қибласининг самти мунажжим тариқи била амал қилибтурлар.” They used the astrological method (in the astronomical sense) to determine the Qibla of the Muqatta mosque built by Mirzo Ulugbek. It is built with Ulugbek precision.

Samarkand observatory. Another high-rise building is the observatory at the foot of Kohak hill, which is the place of zij bitmak (astronomical charting). It has three floors. In this observatory, Mirza Ulugbek compiled "Zizhi Koragoniy" ("Koragoniy Astronomical Table"), which is currently in use in the world. They rarely follow other astronomical tables [2.56]. “Мундин бурун **Зичи Элхоний** мустаъмал эдиким, Хожа Насир Тусий Ҳалокухон замонида Мароғада расад боғлатибтур. Ҳалокухондурким, Элхон ҳам дерлар. Ғолибо оламда етти-секкиз расад беш боғламайдурлар. Ул жумладин бир, Маъмун халифа расад боғлабтурким, **Зичи Маъмуний**ни андин битибтурлар. Бир **Батлимус** ҳам расад боғлабтур. Яна бир Ҳиндустонда рожа Бикраможит ҳинду замонида Ўжин ва Даҳорда ким, Молва мулкидур, ҳоло **Манду**ға машхурдур. Яна бир расад қилибтурлар, ҳоло ҳиндуларнинг мустаъмал Ҳиндустонда ул зичдур. Бу расадни боғлағони минг беш юз сексон тўрт йилдур. Бу ул зичларға боқа ноқисроқтур” [1.106]. It can be seen that Babur's science was also a scholar of the jury. It enumerates the bar of seven to eight star charts made in the universe. The tables also provide detailed information about the country, ruler and time when it was compiled. It should also be noted that Mirza Ulugbek, like Amir Temur, got the status of "Ko'ragoniy" (son-in-law of the khan) because he married a girl belonging to the Mongol lineage. That's why he named the star chart "Zizhi jadidi Koragoniy" (1437 year). And Elkhan (1217-1265) in "Zichi Elkhani" is Khuloku Khan, the grandson of Genghis Khan. He is famous for founding the Khulokur state in Iran. "Ziji Mamuni" was compiled during the reign of Caliph Ma'mun (786-833), the son of Caliph Harun al-Rashid. Ptolemy was called "Batlymus" (AD 127-151) in the East. Due to the fact that he was a great astronomer, Ali Kushchi was compared to Ptolemy and was

called "the Ptolemy of his time". "Яна пуштаи Кўҳакнинг доманасида ғарб сари боғе солибтур, Боғи Майдонға мавсум. Бу боғнинг ўртасида бир олий иморат қилибтур. Чилсутун дерлар, ду ошёна, сутунлари тамом тошдин. Бу иморатнинг тўрт бурчида тўрт манордек буржлар кўпорибтурларким, юқориға чиқар йўллар бу тўрт бурждиндур. Ўзга тамом ерларда тошдин сутунлардур. Баъзини морпеч хиёра қилибтурлар. Юқориғи ошёнининг тўрт тарафи айвондур, сутунлари тошдин. Ўртаси чордара уйдур. Иморат курсисини тамом тошдин фарш қилибтурлар. Бу имораттин пушотаи Кўҳак сари доманада яна бир боғча солибтур, анда бир улуғ айвон иморат қилибтур, айвоннинг ичида бир улуғ тош тахт кўюбтур, тули тахминан ўн тўрт-ўн беш қари бўлғой, арзи етти-секкиз қари, умқи бир қари. Мундоқ улуғ тошни хили йироқ йўлдин келъурубтурлар, Ўртасида дарз бўлубтур. Дерларким, ушбу ерда келтиргандин сўнг бу дарз бўлғондур. Ушбу боғчада яна бир чордара солибтур, изораси тамом чиний, Чинихона дерлар. Хитойдин киши йибориб келтурубтур" [1.106]. We cannot help but admire Babur's artistic skills. Bogi imagines the image of the square as if the reader sees it with his own eyes.

Babur describes the Laqlaqa Mosque in Samarkand as an interesting phenomenon. "Самарқанднинг қалъасининг ичида яна бир қадимий имораттур, масжиди Лақлақа дерлар. Ул гунбазнинг ўртасида ерга тепсалар тамом гунбаздин лақ-лақ ун келур, ғариб амирдур, ҳеч ким мунинг сиррини билмас" [1.106].

"Самарқанд шаҳри ажаб ораста шаҳредур, бу шаҳрда бир хусусияти борким, ўзга кам шаҳрда андоқ бўлғай. Ҳар ҳирфагарнинг бир бошқа бозори бор, бир-бирларига махлут эмастур, тавр расмедур. Хўб нонволиқлари ва ошпазликлари бордур. Оламда яхши қоғаз Самарқандин чиқар. Жувози қоғазлар суйи тамом Конибилдин келадур. Конибил Сиёҳоб ёқасидадурким, бу қора сувни Обираҳмат ҳам дерлар" [1.106]. The city of Samarkand has a feature that is rarely found in such a city, that is, each craftsman has a separate market, not mixed with each other, this is an interesting picture... In the world, good paper comes out of Samarkand. The quality of Samarkand paper can be determined by the fact that it does not tear when washed in water like cloth.

When Babur describes Samarkand, he also mentions the "red velvet" that has spread to the world. "Самарқанднинг яна бир матои қирмизи маҳмалдурким, атроф ва жавоинибқа элтарлар" [1.107]. During this period, Samarkand "red velvet" like silk "panno" in China, "Tan Rohati" and "Tungi Shabnam" fabrics in India were brought far away.

Conclusion

In conclusion, Samarkand was described in "Boburnoma" in such a way that nothing was left out of Babur's view. The work contains detailed information about the beautiful nature, socio-political life, people, language, and beliefs of Samarkand. The image of Samarkand alone is a small hint that Babur was an encyclopedic scholar. The city of Samarkand is becoming more beautiful day by day. Today, Samarkand, which attracts scientists and tourists, is, in the words of Navoi, "firdavsmonand", may it not be destroyed.

References

1. З.М.Бобур. Бобурнома. -Т.: “Фанлар академияси нашриёти” 1960й. –Б. 104-106.
2. З.М.Бобур. Бобурнома (табдил). -Т.: “Ўқитувчи” 2008й. –Б. 55-57.
3. Қуръон. Маънолар таржимаси. Таржима ва шарҳлар муаллифи Абдулазиз Мансур. Т.: Тошкент Ислон университети, 2001.